

HOTĂRÎRE
privind aprobarea Strategiei pentru protecția
copilului pe anii 2014-2020

nr. 434 din 10.06.2014

Monitorul Oficial nr.160-166/481 din 20.06.2014

* * *

În scopul implementării prevederilor [Convenției internaționale cu privire la drepturile copilului, adoptate de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 22 noiembrie 1989](#), la care Republica Moldova a aderat prin [Hotărârea Parlamentului nr.408-XII din 12 decembrie 1990](#), Guvernul

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Strategia pentru protecția copilului pe anii 2014-2020 (se anexează).
2. Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei va asigura coordonarea procesului de elaborare și promovare a Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei pentru protecția copilului pe anii 2014-2020, în conlucrare cu autoritățile, organizațiile și instituțiile relevante.
3. Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei pentru protecția copilului pe anii 2014-2020 se va efectua de către Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, care, anual, până la 1 aprilie, va prezenta Guvernului raportul privind implementarea Strategiei.

PRIM-MINISTRU

Iurie LEANCĂ

Contrasemnează:

Viceprim-ministru

Ministrul muncii, protecției sociale și familiei

Ministrul educației

Ministrul finanțelor

Ministrul sănătății

Ministrul afacerilor interne

Tatiana Potîng

Valentina Buliga

Maia Sandu

Anatol Arapu

Andrei Usatîi

Dorin Recean

Chișinău, 10 iunie 2014.

Nr.434.

Aprobată
prin Hotărârea Guvernului
nr.434 din 10 iunie 2014

STRATEGIA
pentru protecția copilului pe anii 2014-2020

I. DESCRIEREA SITUAȚIEI

1. În contextul reformării sistemului de protecție a copilului din Republica Moldova și alinierii acestuia la standardele și angajamentele europene și internaționale, în ultimii ani în Republica Moldova au fost înregistrate o serie de realizări importante.

2. Eforturile sporite s-au depus pentru realizarea reformei sistemului de îngrijire a copiilor în situații de dificultate în baza Strategiei naționale și Planului de acțiuni privind reforma sistemului rezidențial de îngrijire a copilului pe anii 2007-2012. Astfel, a fost elaborat cadrul normativ și instituțional pentru dezvoltarea serviciilor alternative de tip familial privind îngrijirea copiilor. De asemenea, a fost creat mecanismul de prevenire a instituționalizării copiilor.

Concomitent, pentru eficientizarea cadrului de prestare a serviciilor sociale a fost elaborată și promovată implementarea Programului național privind crearea sistemului integrat de servicii sociale pentru perioada anilor 2008-2012 a cărui scop principal este prevenirea și asistența primară a beneficiarilor la nivel de comunitate, referirea și prestarea serviciilor sociale specializate sau cu specializare înaltă realizându-se doar în cazul în care acestea reies din necesitățile evaluate ale fiecărui potențial beneficiar. Aceste două acte de politici reprezintă platforma de promovare a reformelor în domeniul protecției copilului, care pune în evidență necesitatea concentrării eforturilor pe structuri integrate de prevenire și identificare timpurie a situațiilor de risc pentru copii și respectiv consolidarea capacităților de intervenție și asistență la nivel comunitar, și, totodată, dezvoltarea și implementarea unor mecanisme eficiente de analiză a necesităților și planificare a activităților de dezvoltare a serviciilor sociale pentru copii.

3. În scopul prevenirii abandonului copiilor și a mortalității infantile la nivel comunitar, a fost fundamentat mecanismul de colaborare interinstituțională între sistemul medical și cel de asistență socială. Se află în proces de implementare Strategia de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități (2010-2013) și Programul de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2011-2020. În scopul asigurării unui venit minim garantat familiilor sărace, s-a realizat reforma sistemului de prestații sociale, printre efectele căreia se numără și prevenirea separării copiilor de familie din motivul sărăciei. O reformă radicală a fost realizată în domeniul asigurării drepturilor copiilor, protejați prin adopție națională și internațională.

4. Obiectul de intervenție a Strategiei este dedus din examinarea a trei arii principale de dezvoltare a politicilor în domeniul protecției copilului: reforma sistemului rezidențial de îngrijire a copilului, violența față de copil și concilierea vieții de familie cu activitatea profesională din perspectiva drepturilor copilului.

5. În contextul dezinstituționalizării în ultimii ani se constată o tendință pozitivă de reducere a copiilor instituționalizați. La sfârșitul anului 2013 sistemul rezidențial includea 41 de instituții rezidențiale (3808 copii plasați), din care 39 (3271 copii plasați) se aflau în subordinea Ministerului Educației (1420 de copii plasați în școli auxiliare), atunci când în 2007 peste 11 mii de copii erau plasați în 65 de instituții rezidențiale pentru copii, majoritatea copiilor fiind plasați “temporar” la cererea părinților sau tutorilor. Motivul plasamentului invocat în principal de părinți este de ordin social – situația materială precară. Autoritățile tutelare practic acceptă automat separarea copilului de mediul familial, fără a depune eforturile necesare pentru menținerea copiilor în familie și comunitate. S-a constatat că copiii au fost plasați în școli auxiliare pentru copii cu cerințe educaționale speciale în condițiile în care deciziile privind necesitatea plasării copiilor în școlile auxiliare se bazează pe concluzii motivate ale comisiilor medico-psihologo-pedagogice. Copiii de vârstă fragedă, ca un caz aparte, sînt cel mai profund afectați de efectele negative ale plasamentului în instituții rezidențiale. La sfârșitul anului 2013 în centrele de plasament temporar erau plasați 128 copii cu vîrsta de pînă la 3 ani. O parte importantă a cazurilor de plasament se explică prin motivele sociale sau prin lipsa de pregătire a familiei pentru a face față situației.

Studiile demonstrează efectele negative ale instituționalizării și separării copilului de mediul familial: subdezvoltare intelectuală, capacitate redusă de adaptabilitate și integrare socială, abilități limitate pentru trai independent, risc de dezvoltare a comportamentelor antisociale, delicvențe, consum de alcool și droguri, dependență de asistența sistemului de protecție. Adițional, instituționalizarea rezultă în creșterea pe termen lung a costurilor cumulative pentru protecția și asistența acestui grup de copii. Consecințele instituționalizării asupra copiilor de vîrsta fragedă sînt cel mai greu de recuperat, în primul rînd datorită lipsei de afecțiune interpersonală și atașament în primii ani de viață, care conduce la dereglări în dezvoltarea psihoemoțională și intelectuală ulterioară a copiilor.

În anul 2012, conform rezultatelor studiului național cantitativ privind situația copiilor în dificultate, precum și a copiilor ai căror părinți sînt plecați peste hotare, 105270 copii au cel puțin un părinte implicat pe parcursul ultimului an în procese migratorii, ceea ce constituie 14,5% din numărul total de copii din Republica Moldova. Dintre aceștia: la 53695 (51,0%) este plecat tatăl, la 29950 (28,5%) este plecată mama, la 21625 (20,5%) ambii părinți. Migrația părinților în scop

de muncă este un fenomen multidimensional, veniturile suplimentare pot fi îndreptate în interesul copiilor. Totodată, migrația este însoțită de o serie de riscuri pentru copii, cum ar fi: riscul abandonului școlar, incertitudinea performanțelor academice ale copiilor. Pe lângă aceasta, ei riscă să devină victime ale violenței, neglijării și exploatării. O povară pentru acești copii o au sarcinile casnice sporite, în special în zonele rurale, și insuficiența relațiilor emoționale. Efecte negative poate avea, de asemenea, utilizarea ineficientă a remitențelor primite de la părinți de către copii, în special de către adolescenți, care riscă să devină consumatori de substanțe nocive, să întrețină relații sexuale precoce, să fie atrași în cercuri de influență delincventă.

6. În anul 2007 prin Hotărârea Guvernului nr.784 a fost aprobată Strategia națională și Planul de acțiuni privind reforma sistemului rezidențial de îngrijire a copilului, în scopul racordării cadrului legal și instituțional de protecție a copilului la standardele internaționale. Cu asistența tehnică internațională și sprijinul sectorului asociativ eforturile au fost concentrate pe eliminarea cauzelor instituționalizării și pe efectele negative ale instituționalizării asupra copiilor. Reforma sistemului rezidențial de îngrijire a copiilor a prevăzut dezinstituționalizarea copiilor, pe de o parte, și prevenirea separării copiilor de mediul familial, pe de altă parte.

7. A fost intensificată dezvoltarea serviciilor alternative de tip familial, fiind consolidată activitatea caselor de copii de tip familial și dezvoltat serviciul de asistență parentală profesionistă. Pe parcursul anului 2013 au activat 86 case de copii de tip familial în care au fost plasați 343 copii, comparativ cu anul 2007 când activau 53 case de copii de tip familial, în care erau plasați 241 copii. În aceeași perioadă 261 asistenți parentali profesioniști au fost aprobați și au oferit îngrijire unui număr de 392 copii, comparativ cu anul 2007 când activau 42 asistenți parentali profesioniști. Adițional în acest proces a fost valorificată și tutela ca formă substitutivă de îngrijire.

8. O realizare importantă în procesul de dezvoltare a sistemului de protecție a copilului rezidă în activitatea comisiilor pentru protecția copilului aflat în dificultate, în fiecare raion și municipiu, ca elemente de bază în procesul de prevenire a plasamentului nejustificat al copiilor în sistemul de îngrijire rezidențială. Din momentul lansării la nivel național a activității comisiilor pentru protecția copilului aflat în dificultate, în comparație cu anul 2009 numărul cazurilor examinate anual a crescut de cca. 4 ori în anul 2013, pe parcursul căruia, activitățile comisiilor s-au desfășurat în cadrul a 286 ședințe, la care au fost examinate cazurile a 3004 copii din 1956 familii. Din cauza insuficienței/lipsei la nivel local a serviciilor alternative sau specializate pentru copii, în anul 2013, 399 copii au fost plasați în cadrul școlilor de tip internat pentru copii orfani și rămași fără îngrijire părintească, școli-internat sanatoriale și școli-internat auxiliare.

9. În proces de implementare se află Regulamentul privind mecanismul de colaborare intersectorială în domeniul medico-social în vederea prevenirii și reducerii ratei mortalității infantile și a copiilor cu vârsta de pînă la 5 ani la domiciliu, aprobat prin [Hotărârea Guvernului nr.1182 din 22 decembrie 2010](#). Pe parcursul anului 2013, de către medicii de familie/asistenții medicali de familie și asistenții sociali comunitari, prin interacțiune activă cu membrii comunității, în republică au fost identificați, evaluați și luați la evidență peste 9162 copii cu vârsta de pînă la 5 ani din familii în situații de risc, inclusiv 2973 copii cu vârsta sub 1 an.

10. Analiza sistemului actual de prestații sociale acordate familiilor cu copii realizată în cadrul proiectului “Consolidarea eficacității rețelei de asistență socială”, finanțat de Banca Mondială a elucidat existența unor deficiențe de proces, procedură și administrație. Una din concluziile majore din analiza cadrului legal a fost faptul că nu este clară legătura dintre scopul/sarcina prestației și quantumul acesteia. Acest fapt se datorează metodei generale de setare a quantumului (în funcție de fonduri) ca moștenire a abordării sistemului de asistență socială sovietic.

11. Pe parcursul ultimului deceniu cheltuielile publice pentru protecția socială au crescut constant de la 2,6 miliarde lei în anul 2003 pînă la circa 11,6 miliarde lei în anul 2012, din care în mediu 70% au fost pentru asigurările sociale și 30% – asistența socială. Ponderea acestora în PIB a avut un trend ascendent pînă în anul 2009, când s-a înregistrat cota maximă de 15,0%, după care a urmat o diminuare a ponderii pînă la 13,2% în anul 2012. Ponderea cheltuielilor publice pentru protecția socială în PIB din Republica Moldova este de circa două ori mai mică comparativ cu

media din țările UE (29,6% în 2010), fiind depășită inclusiv de țările UE cu cele mai mici ponderi (România – 17,6%, Letonia – 17,8%, Bulgaria și Estonia – 18,1%).

12. Spre deosebire de asigurările sociale, asistența socială se află într-un proces amplu de reforme majore în sector: instituirea (relativ recentă) a schemei de suport prin testarea venitului (două plăți), inclusiv ajustarea schemei de testare a veniturilor, abolirea compensațiilor nominative, reformarea sistemului de protecție socială a persoanelor cu dizabilități, dezvoltarea unui sistem diversificat de servicii sociale integrate la nivel de comunitate.

13. Cheltuielile pentru prestațiile respective au crescut cu 28,9% de la 883,2 mil. lei în anul 2009 până la 1138,4 mil. lei în anul 2010, urmată de o creștere de 7,1% în anul 2011, după care s-au redus cu 9,3% în anul 2012 până la 1105,7 mil. lei. Prestațiile acordate copiilor sînt eficace, aceasta se referă, în primul rînd, la indemnizația lunară pentru creșterea copilului cu vîrsta mai mică de 1,5/3 ani. În cazul în care am elimina această prestație, rata sărăciei ar spori în populația totală cu circa 0,5 puncte procentuale (de la 20,5% pînă la 20,9%). Constatările adiționale se referă la impactul asupra sărăciei al indemnizației lunare privind creșterea copilului pentru grupurile-țintă. Reducerea sărăciei pentru gospodăriile casnice cu copii este mai pronunțată cu cît sînt mai mici copiii (pînă la 5,2 puncte procentuale pentru gospodăriile cu copii în vîrstă de pînă la 2 ani). În gospodăriile cu maximum 2 copii, în structura prestațiilor sociale preponderente sînt cele de asigurare socială, iar în cazul celor cu 3 și mai mulți copii contribuția acestor plăți a scăzut în favoarea prestațiilor de asistență socială. Totodată, în anul 2013, circa 60% din beneficiarii de ajutor social au fost familiile cu copii.

14. Începînd cu anul 2008, [Legea nr.180-XVI din 10 iulie 2008](#) cu privire la migrația de muncă reglementează luarea la evidență a copilului care rămîne în țară în baza certificatelor valabile 3 luni de la data eliberării, dar se aplică în practică doar în cazurile în care părinții pleacă oficial la muncă peste hotare prin intermediul Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă.

15. Planul Național de Acțiuni cu privire la protecția copiilor rămași fără îngrijirea părinților pentru anii 2010-2011, aprobat prin [Hotărîrea Guvernului nr.450 din 2 iunie 2010](#), a cuprins acțiuni privind îmbunătățirea situației copiilor a căror părinți sînt plecați peste hotare, actualmente fiind necesară promovarea cadrului normativ și instituțional în domeniul funcționării autorităților tutelare. Pe parcursul anului 2011 au continuat activitățile cu privire la crearea Profilului Migrațional Extins al Republicii Moldova. Scopul exercițiului Profilului Migrațional Extins în Republica Moldova rezidă în stimularea gestionării eficiente a migrației prin susținerea elaborării unor politici bazate pe dovezi. Cu toate acestea, unele cercetări recente denotă faptul că, în general, problemele cu care se confruntă copiii ai căror părinți sînt plecați la muncă peste hotare sînt similare cu cele ale copiilor din familiile social vulnerabile. Astfel accentul urmează a fi direcționat spre calitatea exercitării obligațiilor și responsabilităților parentale indiferent de faptul că sînt alături de ei sau se află peste hotare. În acest context, o atenție deosebită trebuie acordată calității procesului de comunicare între părinți și copii și, respectiv, utilizării tuturor mijloacelor tehnice disponibile pentru a comunica cu copiii nu doar pe teme cotidiene, dar și pentru discutarea și aprofundarea unor subiecte sensibile pentru a asigura un grad mai înalt de prevenire și protecție de riscurile specifice diferitelor vîrste ale copiilor.

16. Numărul de copii victime ale violenței nu poate fi estimat cu exactitate, iar evoluția acestui fenomen nu este cunoscută. Este cert însă că acest fenomen nu se reduce și este prezent semnificativ în societate. Conform studiului național “Violența față de copii în Republica Moldova” din 2007, neglijența în familie și alimentarea insuficientă se atestă la unu din zece copii și la trei, respectiv, patru din zece copii, în cazul autopercepției de săraci. Abuzul emoțional și psihologic în familie este recunoscut prin violența verbală (cuvinte umilitoare) la doi din zece copii și prin control restrictiv la trei din zece copii. Totodată, șapte din zece copii intervievați apreciază că sînt sprijiniți de părinți în ceea ce fac. Abuzul fizic și bătaia în familie este prezentă la patru din zece copii în cazul în care nu-și ascultă părinții, dar în special în cazul absențelor nemotivate și fumatului. Șapte procente din părinți recunosc că pămăiesc copiii cînd ultimii greșesc. O cifră alarmantă este cea de 16,4% din părinți care își bat copiii mai mici de un an (studiul “Cunoștințe,

atitudinile și practicile familiilor în domeniul îngrijirii și dezvoltării copiilor” 2009). Abuzul sexual se atestă la unul din zece copii. Munci casnice forțate sînt frecvente la patru din zece și, respectiv, la șase din zece în cazul familiilor sărace, astfel încît copiii au puțin timp pentru joacă sau pentru pregătirea temelor.

17. Studiul național realizat în 2012 “Privind situația copiilor aflați în dificultate și a copiilor ai căror părinți sînt plecați peste hotare” arată că cca 17% de copii se confruntă cu violența verbală în școală, 19% violența verbală între prieteni și 6% violența verbală în comunitate. Cca 3% din copii se confruntă cu batjocură și violență fizică în școală, iar cca 4% în comunitate, 17% sînt batjocoriți în cercul de prieteni, iar 11% sînt loviți. Cca 4% din copii au fost bătuți cu pumnii, picioarele sau cu diferite obiecte în cercul de semeni.

18. Analiza cauzelor fenomenului poate fi structurată în dimensiunile stereotipurilor și prejudecăților din societate, atitudinii și comportamentului părinților și acceptării fenomenului de către copii, cultura violenței moștenită și replicată copiilor, survenirea problemelor în familie și a problemelor personale, dependența părinților de vicii, presiunea sărăciei. Normele din societate tolerează un grad mare de neglijare și violență în familie, insuficiența și ineficiența serviciilor de protecție a copilului și răspunderea insuficientă și inadecvată în cazurile de violență. Mulți părinți nu-și pun problema cu privire la faptul cum trebuie corect educați copiii, care sînt efectele violenței asupra copiilor și cum ar putea fi copiii lor în cazul în care ar fi educați fără violență. Mulți părinți nu dețin cunoștințe și abilități elementare de comunicare interpersonală și, respectiv, abilități de comunicare cu copiii. Lipsa informațiilor privind metodele pozitive și nonviolente de educație a copiilor, precum și a informațiilor referitor la consecințele violenței asupra copilului contribuie la tolerarea de către societate a violenței și a educației în familie cu folosirea unor forme de violență.

19. În 75% din cazurile de violență sau neglijare au avut cunoștință profesorii, asistenții sociali, personalul medical, poliția și autoritățile publice locale, dar ele nu au fost înregistrate, deoarece nimeni nu le-a denunțat. Noțiunea acceptată de violență se amplasează în dimensiunea cazurilor de abuz fizic grav și exclude celelalte situații discutate. Instituțiile sociale și educaționale nu au proceduri de documentare și referire a cazurilor, lipsesc procedurile scrise de monitorizare, precum și mecanismele de control. Doar în cazul organelor de poliție există un grad mai mare de înregistrare a cazurilor. Studiile arată că doar 25% din cazurile cunoscute de instituțiile publice sînt oficial înregistrate. Serviciile sociale de consiliere, prevenire și reabilitare sînt subdezvoltate.

20. Violența școlară este produsul conflictului între problemele individuale ale elevilor, cumulînd, totodată, o serie de factori de risc: cultul violenței în societate și familie, uneori înrăutățirea condițiilor de trai. Adesea victime ale violenței în școală sînt copiii din familii defavorizate. Cu toate acestea, în școală sînt prezente unele forme ale violenței, cum ar fi: hărțuirea sistematică, atitudinea brutală și insultele. Violența școlară poate avea drept efect scăderea performanței școlare, absenteeismul școlar, abandonul școlar, desocializarea, anxietatea, depresia, somatizarea, conduita suicidară.

21. O serie de riscuri noi survin prin dezvoltarea și accesul mai larg la tehnologiile informaționale moderne. Studiul privind siguranța copiilor on-line, “Copiii din Republica Moldova: si(n)guri on-line ?” (2011) avertizează că acostarea copiilor on-line, de asemenea, duce la comiterea infracțiunilor convenționale, permițînd infractorilor să localizeze potențialele victime cu ușurință prin alți infractori din întreaga lume. Într-un studiu recent privind siguranța copiilor on-line arată că 10% dintre copii navighează pe Internet noaptea, între orele 22.00 și 08.00; peste 39% dintre respondenți declară că stau pe Internet 3-4 ore pe zi, iar 6% – că sînt on-line 7-8 ore și mai mult. Mai îngrijorătoare sînt cifrele referitor la persoanele cu care comunică: 51% dintre copiii chestionați s-au întîlnit în realitate cu oameni pe care i-au cunoscut doar pe Internet, dintre care circa 20% nu au spus nimănui despre acest fapt; alte 38% și-au făcut publice datele personale și fotografiile celor pe care i-au cunoscut doar prin Internet. 7% din numărul copiilor care au cunoscut prin Internet persoane din alte țări au declarat că au primit propuneri indecente și au discutat subiecte cu caracter sexual.

22. Republica Moldova rămîne o țară-sursă de trafic cu ființe umane și mai puțin o țară de tranzit și de destinație pentru femei și tinere supuse traficului de ființe umane în scopul exploatării,

dar și pentru bărbați, afectați de traficul de persoane în scopul muncii (studiul "Fenomenul de trafic de copii în Republica Moldova" 2010, La Strada și Trafficking in Persons Report 2011, Moldova, Ambasada SUA). Datele Ministerului Afacerilor Interne, Procuraturii Generale și Organizației Internaționale pentru Migrație atestă o scădere de trafic de copii, începând cu anul 2007. Dacă în anul 2000 au avut loc 31 cazuri oficiale de trafic al minorilor, în 2002 au avut loc deja 22 cazuri, în 2004 – 24 cazuri, în 2006 – 31 cazuri, în 2008 – 3 cazuri, în 2010 – 12 cazuri iar în 2013 – 20 cazuri. Datele includ traficul intern și internațional, diversele forme ale exploatării: sexuală, prin muncă, cerșit, sustragere de organe, combinată, precum și forme neidentificate.

23. Cadrul normativ în domeniul prevenirii și contracarării traficului de ființe umane este consolidat și aliniat la standardele internaționale. Au fost organizate ample campanii de sensibilizare și informare a societății. În anul 2011, Centrul pentru asistența și protecția victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane din subordinea Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei a oferit protecție și asistență unui număr de 11 copii (8 fete și 3 băieți). În același timp, la Centru au fost asistate potențiale victime ale traficului de ființe umane, dintre care 74 minore și 58 minori.

24. Măsurile informaționale în contextul prevenirii violenței împotriva copilului au fost desfășurate sporadic, au avut loc doar câteva campanii, printre care putem menționa cea din 2006 – campania națională de comunicare "Copilărie fără violență". În context, doar 8% din populație consideră că o persoană trebuie denunțată poliției dacă își bate copilul.

Totodată, în anul 2013 Consiliul Național pentru Protecția Drepturilor Copilului, în parteneriat cu autoritățile centrale de resort, a organizat o serie de evenimente de informare și sensibilizare a autorităților publice locale la nivel regional cu privire la drepturile copilului, în special mecanismele de prevenire și combatere a fenomenului violenței față de copil.

25. Ministerul Educației a aprobat ordinul nr.77 din 22 februarie 2013 "Cu privire la Procedura de organizare instituțională și de intervenție a lucrătorilor instituțiilor de învățământ în cazurile de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului", în scopul prevenirii violenței față de copii și reglementării acțiunilor de identificare, documentare și intervenție a lucrătorilor din sistemul de învățământ în cazurile de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului, în baza prevederilor art.57 alin.(1) din [Legea învățământului nr.547 din 21 iulie 1995](#), pct.12 din Regulamentul Ministerului Educației, aprobat prin Hotărîrea Guvernului [nr.653 din 6 noiembrie 2009](#). Prin ordinul nr.858 din 23 august 2013 a fost aprobată Metodologia de aplicare a Procedurii de organizare instituțională și de intervenție a lucrătorilor instituțiilor de învățământ în cazurile de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului. A fost finalizată prima etapă de instruire a 116 de formatori locali, care vor asista direcțiile de învățământ în dezvoltarea/îmbunătățirea capacităților cadrelor didactice de organizare a activităților de prevenire cu elevii și părinții/îngrijitorii, bazate pe film și activități interactive. De la începutul semestrului I de studii al anului școlar 2013-2014 au fost instruiți 825 de diriginți din 10 raioane privind organizarea activităților de prevenire a abuzului bazate pe film și activități interactive.

26. În scopul prevenirii și combaterii violenței împotriva copilului în anul 2008 Guvernul a aprobat Planul național de acțiuni în domeniul prevenirii și combaterii violenței împotriva copilului pentru perioada 2009-2011, o parte din acțiuni însă nu au fost realizate din lipsa resurselor financiare.

În domeniul prevenirii și combaterii exploatării copiilor Guvernul a aprobat Planul național de acțiuni privind prevenirea și eliminarea celor mai grave forme ale muncii copilului pentru anii 2011-2015.

Concomitent, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei a susținut implementarea unor proiecte regionale pentru acordarea suportului absolvenților instituțiilor rezidențiale, în special cu privire la orientarea profesională și prevenirea traficului și exploatării.

27. În conformitate cu [Hotărîrea Guvernului nr.732 din 16 septembrie 2013](#), s-a dispus crearea Centrului republican de asistență psihopedagogică și s-a recomandat crearea Serviciului raional/municipal de asistență psihopedagogică, a cărui misiune constă în asigurarea dreptului la educație de calitate pentru toți copiii.

28. Îmbinarea vieții de familie cu activitatea de muncă reprezintă o expresie a libertății alegerii, a performanței maxime în fiecare din roluri și sfere ale vieții, dar și o repartizare mai armonioasă a drepturilor și obligațiilor. Oricare ar fi alegerea, ea presupune o sprijinire și o consolidare a familiei din partea statului. Obligațiile membrilor de familie presupun atât grija față de alți membri ai familiei, de copii în special, precum și sarcinile casnice. Femeia continuă să joace rolul principal în grija, educația și creșterea copiilor, precum și să-și asume majoritatea sarcinilor casnice, ceea ce prezintă impedimente de participare la viața social-activă, economică și publică și o povară grea în cazul exercitării activității de muncă în plus celei familiale.

29. Datele Biroului Național de Statistică confirmă realitatea când lipsa serviciilor de suport obligă renunțarea temporară a femeilor la activitatea profesională odată cu apariția copiilor, realitatea vizată este valabilă și pentru bărbați, astfel întreaga familie îi resimte impactul economic, în special până la școlarizarea copiilor. Conform datelor Biroului Național de Statistică referitor la contingentul fertil cuprins în vîrsta de 20-49 ani, rata de ocupare este semnificativ mai mică în cazul femeilor care au cel puțin un copil de vîrstă preșcolară (36,4% pentru anul 2012), comparativ cu categoria femeilor care nu au nici un copil de această vîrstă (circa 52,2%) și este în descreștere continuă în ultimii ani. În majoritatea cazurilor, femeile își asumă rolul de creștere și îngrijire a copilului. În anul 2012, 99,1% din persoanele aflate în concediul de îngrijire a copilului au fost femei și doar 0,9% bărbați. Totodată, în ultimii ani este în ascensiune numărul persoanelor care au beneficiat de concediu parțial plătit pentru persoanele asigurate.

30. În 2012, indicatorii demografici au scăzut comparativ cu anii precedenți. Scăderea ratei fertilității în ultimul deceniu se explică parțial prin schimbarea modului de viață al tinerilor. Pe de altă parte, mai are loc și transformarea modelului familiei tradiționale. Tranzitarea spre modelul modern de adaptare la provocările sociale este anevoios. Presiunile sociale asupra familiei actualmente raționalizează eficiența folosirii resurselor existente: prin disoluția mai frecventă a căsătoriilor, creșterea numărului familiilor monoparentale, precum și a relațiilor neoficiale și copiilor extraconjugali, conform raportului “Femei și bărbați în Republica Moldova” 2012. Este în continuare creștere ponderea femeilor care nu au născut nici un copil și, prin urmare, a numărului de familii fără copii și reducerea numărului de familii cu trei și mai mulți copii.

31. Studiile internaționale atestă o mai mare natalitate în țările care au întreprins măsuri să diminueze povara sarcinilor casnice și familiale și să mărească participarea taților la viața de familie. Se atestă că atunci când ambii părinți, adică și tații, participă mai mult la creșterea și educarea copiilor și la sarcinile casnice, aceasta ameliorează relațiile intrafamiliale și menține o puternică legătură cu copiii chiar în cazul survenirii divorțului, dar și diminuează comportamentul lor riscant, depresiile, ameliorează starea generală psihemoțională a fiecărui părinte.

32. Dificultățile de cumulare a vieții de familie cu activitatea de muncă sînt determinate de următorii factori: rolurile arhaice și prejudecățile asupra familiei și rolului femeii: persistența modelului de responsabilitate casnică a femeii și insuficiența participării tatălui la educarea copilului și la sarcinile casnice; lipsa suportului politicilor: lipsa serviciilor de suport pentru îngrijirea copilului de pînă la 3 ani și insuficiența lor pentru 3-7 ani, lipsa serviciilor de facilitare și asistență psihologică pentru reintegrarea femeii în cîmpul muncii; discriminarea în cîmpul muncii a femeii: angajatorul discriminează femeia cu copil pînă la 6 ani din cauza percepției și persistenței concediilor de îngrijire a copilului și competiției înalte pentru locurile de muncă.

33. În republică, în anii 2011-2012, activau 1400 grădinițe cu un număr de 12300 cadre didactice și un contingent de circa 135400 copii (ceea ce constituie circa 80% din numărul total de copii de vîrstă preșcolară), cuprinși în programe preșcolare, dintre care 2107 copii sînt cu necesități speciale. Totodată, au fost deschise 40 de centre comunitare în localitățile rurale în care au fost încadrați 1776 copii cu vîrsta de 3-6 (7) ani.

34. În cadrul Parteneriatului Global pentru Educație, axat pe asigurarea accesului tuturor copiilor la o educație de calitate s-a contribuit la îmbunătățirea accesului la programe de educație timpurie de calitate și programe de educație incluzivă prin: oferirea accesului echitabil la programe de educație timpurie copiilor din mediul rural, asigurarea accesului la educație timpurie pentru copiii cu nevoi speciale, îmbunătățirea calității educației timpurii.

35. Politicile de facilitare a încadrării femeii în câmpul muncii și societate se află în proces de dezvoltare, deocamdată fiind create mecanisme instituționale în domeniul asigurării șanselor egale pentru femei și bărbați, fiind necesare însă și politici publice centrate pe familie.

II. PROBLEMELE DE IMPLEMENTARE A POLITICILOR

36. Creșterea și educația copiilor în familiile defavorizate, inclusiv reintegrarea în mediul familial încă nu este asigurată de un sistem de protecție socială comprehensiv și integrat.

1) Activitatea autorităților tutelare este inefficientă, se constată insuficiența resurselor și lipsa de instrumente necesare pentru identificarea timpurie și evaluarea copiilor în situație de risc, astfel prevenirea separării copiilor de mediul familial nu-și atinge scopul.

2) Activitatea comisiilor pentru protecția copilului aflat în dificultate este neuniformă și necesită consolidare pe componenta prevenirii separării copilului de mediul familial.

3) Programele de suport pentru familiile cu copii, în mare parte, sînt constituite din sprijin monetar și material, care nu sînt adecvate, în lipsa serviciilor complementare. Prevenirea abandonului copiilor necesită servicii dezvoltate și consolidate, urmînd a fi focusate pe cauzele principale ale abandonului.

4) Procesul de dezinstituționalizare este, în special, susținut de organizații neguvernamentale, o parte din autoritățile administrației publice locale avînd o atitudine pasivă în promovarea procesului de dezinstituționalizare și, respectiv, de dezvoltare a serviciilor de sprijin familial și a serviciilor alternative de îngrijire a copiilor separați de părinți. Totodată, volumul de finanțare pentru menținerea și dezvoltarea serviciilor sociale este insuficient.

5) Procesul de reintegrare a copiilor dezinstituționalizați întîmpină dificultăți în aplicarea managementului de caz, în calitate de instrument complex de evaluare, asistență și monitorizare a copilului.

6) Dreptul de participare a copiilor la luarea deciziilor care îi privesc se realizează segmentar, în special referitor la consultarea opiniei copilului privind respectarea drepturilor, asistența și măsurile de protecție aplicate, precum și aplicarea unui mecanism transparent și sigur de depunere și examinare a plîngerilor copiilor.

7) Nu există o abordare uniformă privind problemele cu care se confruntă copiii ai căror părinți, unul sau ambii, sînt plecați la muncă peste hotare, locul pe care îl ocupă fenomenul migrației printre cauzele vulnerabilității acestor copii, spectrul de servicii necesare pentru asistența copiilor respectivi și nivelul de specializare a acestor servicii.

8) Insuficiența datelor comprehensive și calitative privind situația copilului și a impactului protecției acordate acestuia rămîne una din carențele de bază în procesul de ajustare și dezvoltare a politicilor în domeniu.

37. Complexitatea fenomenului de violență, neglijare și exploatare nu este abordat de un sistem integrat de prevenire și combatere, bazat pe un cadru legal și instituțional coerent și eficient.

1) Lipsesc instrumentele la nivelul național privind dezvoltarea și consolidarea abilităților părinților de creștere și educație a copiilor pentru prevenirea violenței, neglijării și exploatării copilului.

2) Lipsesc programe consistente pentru schimbarea atitudinii populației față de violența asupra copilului și alternativele pozitive de educație a copiilor.

3) Specialiștii din domeniile social, educațional și din justiție operează cu referințe, percepții și definiții diferite asupra fenomenului de violență și neglijență, activitățile nu sînt reciproc integrate.

4) Lipsesc instrumente integrate pentru identificarea, evaluarea, asistența, referirea, evidența copiilor-victime și potențiale victime ale violenței, neglijării și exploatării atît în familie, cît și în comunitate.

5) În societate se menține un nivel ridicat de toleranță atît în rîndul populației, cît și al profesioniștilor față de fenomenele violenței, neglijării și exploatării copiilor.

6) Copiii-victime ale violenței, neglijării și exploatării sînt în continuare revictimizați prin intermediul sistemului justiției, mass-media, Internetului.

7) Lipsesc serviciile de prevenire primară, dar și cele specializate, inclusiv de prevenire secundară și terțiară, pentru copiii victime ale violenței, neglijării și exploatării, precum și pentru abuzatori.

38. Rolul femeii și bărbatului în creșterea și educația copiilor, în special în primii ani de viață ai copiilor încă nu este adecvat îndeplinit, în societate persistă prejudecăți privind implicația părinților în educația copiilor.

1) Instituțiile preșcolare admit copiii începând cu vârsta de 3 ani, ceea ce adesea impune mamei să suporte mai greu revenirea în activitatea profesională, situația este și mai grea în cazul mamelor solitare, deoarece se atestă lipsa serviciilor de creșă pentru copiii cu vârsta de până la 3 ani.

2) Indemnizațiile pentru creșterea copilului nu sînt suficiente și nu sînt corelate cu necesitățile de creștere a copilului și cu minimumul de existență.

3) Programul de activitate a instituțiilor preșcolare nu este adaptat în majoritatea cazurilor programului de lucru al părinților.

4) Sarcinile de îngrijire a copiilor cu dizabilități, de regulă, revin mamei.

5) (Re)integrarea în activitatea profesională deseori este întimpinată de percepții și tratamente nefavorabile la angajare, lipsesc programe de reorientare și facilitare a reîncadrării părinților cu copii mici în câmpul muncii.

III. OBIECTIVELE STRATEGIEI

39. În scopul soluționării problemelor descrise prezenta Strategie este focusată pe trei obiective generale, divizate în obiective specifice:

40. Obiectivul general 1. Asigurarea condițiilor necesare pentru creșterea și educația copiilor în mediul familial.

1) Obiectivul specific 1-1. Prevenirea separării copilului de familie.

2) Obiectivul specific 1-2. Stoparea graduală a instituționalizării copiilor cu vârsta de 0-3 ani.

3) Obiectivul specific 1-3. Reducerea continuă a numărului de copii aflați în îngrijire rezidențială.

4) Obiectivul specific 1-4. Reducerea efectelor negative ale migrației părinților asupra copiilor rămași în țară.

41. Obiectivul general 2. Prevenirea și combaterea violenței, neglijării și exploatării copiilor, promovarea practicilor nonviolente în creșterea și educarea copiilor.

1) Obiectivul specific 2-1. Prevenirea violenței, neglijării și exploatării copiilor.

2) Obiectivul specific 2-2. Combaterea violenței, neglijării și exploatării copiilor.

42. Obiectivul general 3. Concilierea vieții de familie cu activitatea profesională pentru asigurarea creșterii și dezvoltării armonioase a copilului.

1) Obiectivul specific 3-1. Redimensionarea semnificației sociale a maternității și paternității și a rolului ambilor părinți în creșterea și educarea copiilor.

2) Obiectivul specific 3-2. Promovarea serviciilor de sprijin pentru părinții încadrați în câmpul muncii.

IV. ACȚIUNILE NECESARE PENTRU ATINGEREA OBIECTIVELOR, REZULTATELE SCONTATE ȘI INDICATORII DE PROGRES

43. În vederea prevenirii separării copilului de familie se vor întreprinde următoarele măsuri:

1) consolidarea capacităților autorităților tutelare locale și teritoriale în exercitarea atribuțiilor funcționale;

2) asigurarea uniformității și controlului procesului de luare a deciziilor privind separarea copilului de familie;

3) eficientizarea sistemului de prestații sociale pentru susținerea familiei și protecției copilului;

4) dezvoltarea rețelei de servicii sociale în sprijinul familiilor cu copii în risc de separare, inclusiv de intervenție timpurie;

5) dezvoltarea unui sistem integrat de colectare a datelor privind situația copilului.

44. Rezultatul scontat (impactul asupra beneficiarilor):

Diminuarea semnificativă a ratei copiilor separați de familie (specificarea țintei pentru fiecare etapă de implementare, măsurat în baza statisticilor și evaluărilor periodice).

45. Indicatorii de progres (politici, instituții):

Adoptarea măsurilor de politici, precum și asigurarea funcționalității autorităților în serviciul familiilor și copilului, consolidarea cadrului instituțional (verificat prin acte normative aprobate, prin opinia de expertiză).

46. În vederea stopării graduale a instituționalizării copiilor cu vârsta de 0-3 ani se vor întreprinde următoarele măsuri:

1) promovarea serviciilor de planificare familială și de formare a abilităților parentale pentru creșterea și educarea copiilor;

2) identificarea timpurie și asistența familiilor defavorizate prin serviciile sociale de prevenire;

3) dezvoltarea serviciilor de îngrijire de tip familial pentru copiii cu vârsta de 0-3 ani, inclusiv pentru copiii cu dizabilități.

47. Rezultatul scontat (impactul asupra beneficiarilor):

Copiii cu vârsta de 0-3 ani vor fi plasați în instituții rezidențiale doar în cazuri excepționale și pe o perioadă determinată, atunci când un astfel de plasament reprezintă singura soluție pentru asigurarea îngrijirii complexe și supravegherii permanente a copilului (specificarea țintei pentru fiecare etapă de implementare, măsurat în baza datelor statistice și evaluărilor calitative).

48. Indicatorii de progres (politici, instituții):

Prestarea serviciilor prevăzute în măsurile de politici, inclusiv prin includerea acestora în bugetul de stat, specificarea gradului de acoperire a necesităților (volumul și gradul de acoperire a serviciilor se va stabili periodic pentru fiecare etapă de implementare, verificat prin acte normative aprobate, în baza evaluărilor calitative a serviciilor, opiniei de expertiză).

49. În vederea reducerii continue a numărului de copii aflați în îngrijire rezidențială se vor întreprinde următoarele măsuri:

1) reorganizarea continuă a sistemului rezidențial de îngrijire a copilului;

2) dezvoltarea serviciilor sociale de sprijin familial, de tip familial și (re)integrarea copiilor în familie;

3) dezvoltarea educației incluzive și eficientizarea serviciilor de sprijin pentru incluziunea educațională și socială a copiilor;

4) aplicarea mecanismelor de redirecționare a resurselor eliberate din sistemul rezidențial pentru facilitarea (re)integrării sociale și educaționale a copiilor.

50. Rezultatul scontat (impactul asupra beneficiarilor):

Copiii vor fi plasați în instituții rezidențiale doar în cazuri excepționale și pe o perioadă determinată, atunci când un astfel de plasament reprezintă singura soluție pentru asigurarea îngrijirii complexe și supravegherii permanente a copilului (indicarea țintelor pentru fiecare etapă de implementare, măsurat în baza datelor statistice și evaluărilor calitative).

51. Indicatorii de progres (politici, instituții):

Prestarea serviciilor de sprijin familial și a serviciilor de tip familial relevante, adecvate și viabile în conformitate cu standardele minime de calitate, asigurarea funcționării mecanismelor instituționalizate (volumul și gradul de acoperire a serviciilor se va stabili periodic pentru fiecare etapă de implementare, verificat prin acte normative aprobate, în baza evaluărilor calitative a serviciilor, opiniei de expertiză).

52. În vederea reducerii efectelor negative ale migrației părinților asupra copiilor rămași în țară se vor întreprinde următoarele măsuri:

1) implementarea unui mecanism eficace de evidență și monitorizare a situației copiilor a căror părinți/unicul părinte sînt plecați peste hotare;

- 2) implementarea programelor de informare, conștientizare și a serviciilor de consiliere a copiilor rămași în țară, a părinților migranți și a persoanelor în grija cărora rămân copiii;
- 3) sporirea capacităților sistemului educațional în abordarea riscurilor sociale, inclusiv ale riscurilor sociale pentru copiii a căror părinți sînt migranți.

53. Rezultatul scontat (impactul asupra beneficiarilor):

Toți copiii părinții cărora sînt plecați peste hotare sînt acoperiți de tutelă/curatelă temporară. Incidența survenirii riscurilor sociale asupra copiilor ai căror părinți sînt migranți este în descreștere (specificarea țintelor pentru fiecare etapă de implementare, măsurat în baza datelor statistice și evaluărilor calitative).

54. Indicatorii de progres (politici, instituții):

Funcționarea mecanismului de identificare, monitorizare a situației copiilor a căror părinți/unicul părinte sînt plecați peste hotare, desfășurarea programelor de informare a copiilor rămași în țară, a părinților migranți și a persoanelor în grija cărora rămân copiii (verificat prin acte normative aprobate, în baza evaluărilor calitative a serviciilor, opiniei de expertiză).

55. În vederea prevenirii violenței, neglijării și exploatării copiilor se vor întreprinde următoarele măsuri:

- 1) dezvoltarea capacităților actorilor comunitari și a grupurilor profesionale pentru identificarea, referirea și asistența cazurilor de violență a copiilor și în oferirea serviciilor adecvate;
- 2) dezvoltarea și implementarea Programului național de formare a deprinderilor parentale;
- 3) desfășurarea campaniilor de sensibilizare a societății în scopul prevenirii violenței și reducerii toleranței privind violența asupra copiilor;
- 4) asigurarea protecției copiilor împotriva informațiilor de pe toate suporturile existente, care pot afecta negativ integritatea psihică și morală a copiilor;
- 5) dezvoltarea serviciilor de suport și prevenire pentru copiii pasibili riscului de a deveni victime ale violenței sau exploatării;
- 6) evidența și monitorizarea agresorilor pentru prevenirea recidivei infracțiunii de violență sexuală asupra copilului;
- 7) sporirea capacităților sistemului educațional privind informarea în domeniul drepturilor copilului și formării deprinderilor pentru prevenire a violenței în școală, precum și a comportamentelor de risc.

56. Rezultatele scontate (impactul asupra beneficiarilor):

- 1) schimbarea atitudinii și percepției față de violență, neglijare și exploatare a copiilor (indicarea țintelor cantitative pentru fiecare etapă de implementare, în baza măsurărilor calitative și evaluărilor periodice);
- 2) reducerea substanțială a incidenței survenirii riscurilor asupra copiilor (indicarea țintelor cantitative pentru fiecare etapă de implementare, în baza datelor statistice cu indicarea ratei anuale și evaluărilor periodice).

57. Indicatorii de progres (politici, instituții):

Adoptarea Programului Național de formare a deprinderilor parentale, campaniile în desfășurare periodică, prestarea serviciilor, funcționarea bazei de date a agresorilor (volumul și gradul de acoperire a serviciilor se va stabili periodic pentru fiecare etapă de implementare, verificat prin acte normative aprobate, în baza evaluărilor calitative a serviciilor, opiniei de expertiză).

58. În vederea combaterii violenței, neglijării și exploatării copiilor se vor întreprinde următoarele măsuri:

- 1) asigurarea eficienței sporite a cadrului normativ privind combaterea violenței asupra copilului;
- 2) implementarea mecanismului intersectorial de identificare, evaluare, asistență, referire și evidență a copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării și exploatării;
- 3) dezvoltarea serviciilor sociale de asistență a familiilor și copiilor victime ale violenței;
- 4) îmbunătățirea calității colectării și sistematizării datelor cu referire la violența asupra copilului și integrarea acestora în sistemul de date privind situația copilului;

5) asigurarea protecției datelor cu caracter personal și prevenirea re-victimizării copiilor victime ale violenței, neglijării și exploatării.

59. Rezultatele scontate (impactul asupra beneficiarilor):

1) Creșterea semnificativă a ratei de referire a cazurilor de violență identificate în scopul asistenței copiilor victime și reprimării agresorilor (precizarea țintelor cantitative pentru fiecare etapă de implementare, în baza datelor statistice și evaluărilor de expertiză);

2) Reducerea semnificativă a incidenței cazurilor revictimizării (precizarea țintelor cantitative pentru fiecare etapă de implementare, în baza datelor statistice și evaluărilor de expertiză).

60. Indicatorii de progres (politici, instituții):

Funcționarea mecanismului intersectorial, prestarea serviciilor, cadrul normativ îmbunătățit (volumul și gradul de acoperire cu servicii a beneficiarilor/potențialilor beneficiari se va stabili periodic pentru fiecare etapă de implementare, verificat prin acte normative și legislative aprobate, în baza evaluărilor calitative a serviciilor, opiniei de expertiză).

61. În vederea redimensionării semnificației sociale a maternității și paternității și a rolului ambilor părinți în creșterea și educarea copiilor se vor întreprinde următoarele măsuri:

1) sprijinul reintegrării femeilor cu copii în activitatea profesională prin (re)profesionalizare, facilitarea accesului nediscriminatoriu la liniile de creditare, stimulentele financiare;

2) sprijinul implicării calitative a ambilor părinți în creșterea și educația copiilor prin îndeplinirea în comun a obligațiilor și drepturilor parentale;

3) promovarea campaniilor de conștientizare în scopul combaterii prejudecăților privind rolurile femeilor și bărbaților în familie și societate.

62. Rezultatele scontate (impactul asupra beneficiarilor):

1) creșterea ratei de reintegrare a femeii în câmpul muncii și în activitatea profesională (specificarea țintelor cantitative pentru fiecare etapă de implementare în baza datelor statistice și evaluărilor de expertiză);

2) reducerea prejudecăților privind rolul ambilor părinți în creșterea și educarea copiilor și promovarea egalității parentale (probat în baza datelor statistice și evaluărilor de expertiză).

63. Indicatorii de progres (politici, instituții):

Programele de (re)profesionalizare în derulare, campaniile desfășurate periodic (gradul de acoperire a serviciilor se va stabili periodic pentru fiecare etapă de implementare, verificat prin acte normative aprobate, în baza evaluărilor calitative a serviciilor, opiniei de expertiză).

64. În vederea promovării serviciilor de sprijin pentru părinții încadrați în câmpul muncii se vor întreprinde următoarele măsuri:

1) garantarea regimurilor de lucru flexibile pentru părinții cu copiii de vârstă preșcolară;

2) dezvoltarea serviciilor publice accesibile de îngrijire și educare a copiilor de vârstă preșcolară, precum și a mecanismelor de încurajare a prestatorilor privați de servicii.

65. Rezultatele scontate (impactul asupra beneficiarilor):

Părinții, în special femeile cu copii, au acces comparabil egal la (re)integrarea în câmpul muncii (probat în baza datelor statistice și evaluărilor de expertiză).

66. Indicatorii de progres (politici, instituții):

Crearea și promovarea serviciilor subvenționate de îngrijire a copiilor (ținta finală: cel puțin 33% din copiii cu vârsta cuprinsă între 1 și 3 ani și pentru cel puțin 90% din copiii cu vârsta cuprinsă între 3 și 6 ani din mediul rural), precum și stabilirea programului prelungit de activitate a instituțiilor preșcolare cu cel puțin 1 oră (verificat prin acte normative aprobate, în baza evaluărilor calitative a serviciilor, opiniei de expertiză).

V. ANALIZA SWOT

67. Analiza SWOT evaluează aspectele ce țin de mediul intern: 1) capacitatea administrativă de coordonare/implementare a prezentei Strategii (autoritățile centrale și locale); 2) existența instituțiilor și resurselor în cadrul acestora; 3) resursele financiare pentru implementarea politicilor (bugetul de stat și bugetul asigurărilor). Constrângerile de implementare a Strategiei – riscurile

interne includ: rezistența implicită pentru schimbare în cadrul sistemului existent, atitudinea și gradul de formare a grupurilor profesionale, stabilitatea politică și dedicația autorităților centrale și locale selective pentru implementarea Strategiei.

68. Punctele forte și slabe sînt analizate din perspectiva politicilor și a sistemului de protecție a copilului, dar includ și inițiativele comunitare.

69. Pentru Obiectivul general 1. Asigurarea condițiilor necesare pentru creșterea și educația copiilor în mediul familial au fost identificate următoarele puncte forte și puncte slabe:

1) Puncte forte:

a) cunoașterea exactă și detaliată a situației copiilor în instituțiile rezidențiale și conștientizarea factorului decizional și a societății asupra necesităților de schimbare;

b) cunoașterea experienței pozitive și a soluțiilor de prevenire și finalizare a procesului de dezinstituționalizare;

c) sprijinirea continuă a procesului de dezinstituționalizare de către autoritățile publice centrale și locale;

d) cadrul instituțional de administrare a prestațiilor sociale include asistenții sociali pentru evaluarea necesităților și oficiile de administrare a plăților în teritoriu;

e) există experiența de pilotare a modelelor de prestare a serviciilor sociale de suport pentru familie, pentru reintegrarea în familie.

2) Puncte slabe:

a) prestațiile sociale destinate copilului și familiei în formula actuală nu ajută adecvat familia și creșterea copilului;

b) motivele sociale și materiale în continuare determină părinții spre căutarea soluțiilor de plasare rezidențială a copiilor;

c) comportamentul dependent și paternalist al unui segment important al familiilor vulnerabile;

d) conlucrarea intersectorială slabă.

70. Pentru Obiectivul general 2. Prevenirea și combaterea violenței, neglijării și exploatării copiilor, promovarea practicilor nonviolente în creșterea și educarea copiilor au fost identificate următoarele puncte forte și puncte slabe:

1) Puncte forte:

a) cunoașterea comunității de experți a experienței pozitive și a soluțiilor de prevenire și combatere a practicilor nonviolente în creșterea și educarea copiilor;

b) existența legislației cadru și a instituțiilor pentru combaterea violenței, neglijării și exploatării copiilor;

c) instanțele judecătorești consolidează practica și experiența judiciară de aplicare a măsurilor de protecție și de condamnare;

d) factorii decizionali susțin promovarea politicilor de prevenire și combatere a violenței, neglijării și exploatării copilului.

2) Puncte slabe:

a) nivelul înalt de toleranță în societate pentru cazurile de violență și neglijență față de copil;

b) instituțiile sociale și educaționale dețin capacități insuficiente pentru identificarea, referirea și gestionarea cazurilor;

c) lipsesc o serie de prevederi specifice ale legislației cu privire la calificarea situațiilor cu implicarea violenței și neglijenței, care nu permit reprimarea fenomenului.

71. Pentru Obiectivul general 3. Concilierea vieții de familie cu activitatea profesională pentru asigurarea creșterii și dezvoltării armonioase a copilului au fost identificate următoarele puncte forte și puncte slabe:

1) Puncte forte:

a) existența instituțiilor specializate ale statutului cu privire la asigurarea condițiilor adecvate de muncă;

b) existența unei rețele de servicii sociale și educaționale publice pentru copii.

2) Puncte slabe:

- a) conștientizarea inadecvată a factorilor decizionali pentru problemele existente;
- b) înțelegerea parțială a soluțiilor și politicilor pentru redresarea situațiilor relevante.

72. Oportunitățile și amenințările se referă la condițiile și factorii din societate, care afectează pozitiv sau negativ fenomenele analizate în prezenta Strategie, precum și politicile relevante în domeniu, eforturile actorilor și partenerilor de dezvoltare.

73. Oportunitățile pentru implementarea Strategiei sînt:

1) suportul deplin tehnic, financiar și de expertiză din partea comunității donatorilor pentru finalizarea procesului de dezinstituționalizare, prevenire și combatere a violenței, neglijării și exploatării copilului;

2) existența unui număr mare de organizații și asociații necomerciale capabile să ofere servicii sociale relevante dezinstituționalizării.

74. Amenințările pentru implementarea prezentei Strategii sînt:

1) instabilitatea politică care contribuie la amînarea implementării politicii;

2) riscul insuccesului modelelor de reintegrare a copiilor dezinstituționalizați care poate genera neîncrederea în rezultatul politicii;

3) persistența prejudecăților societale cu referire la rolul femeii, inclusiv în conștiința pasivă a unui segment important de femei.

VI. ETAPELE DE IMPLEMENTARE

75. Implementarea prezentei Strategii presupune trei etape, care sînt delimitate prin arii specifice de intervenții prioritare pentru fiecare etapă de implementare.

76. Etapa I de implementare cuprinde perioada anilor 2014, 2015 și 2016, fiind conceptual legată de derularea unor reforme complementare în sistemul de protecție, în special urmînd a fi menționate:

1) descentralizarea administrativă și a serviciilor de asistență socială;

2) identificarea soluțiilor pentru eficientizarea prestațiilor sociale adresate familiilor cu copii;

3) implementarea reformelor în domeniul protecției persoanelor cu dizabilități, inclusiv a copiilor;

4) dezvoltarea Sistemului Informațional Automatizat “Asistență Socială”.

77. Totodată, la această etapă pe lîngă elaborarea structurii cadru a Planului de acțiuni, perioada inițială va fi dedicată realizării unui șir de activități în scopul colectării datelor statistice relevante în vederea stabilirii nivelului de bază pentru determinarea indicatorilor specifici de progres în implementarea acțiunilor stabilite în Planul de acțiuni și, totodată, stabilirea volumului de resurse necesare pentru atingerea indicatorilor stabiliți.

78. Concomitent, prima etapă este bazată pe continuarea activităților aflate deja în derulare, susținute de către diferite autorități, instituții și organizații, care corespund obiectivelor generale, specifice sau măsurilor Strategiei.

79. Etapa a II-a de implementare cuprinde perioada anilor 2017, 2018 și 2019, fiind concentrată, în primul rînd, pe continuarea acțiunilor trasate și/sau demarate în cadrul primei etape, în special, în vederea asigurării sustenabilității politicilor și durabilității rezultatelor.

80. Etapa a III-a de implementare cuprinde anul 2020, în cadrul căreia fără a stopa procesul de realizare a politicilor se va concentra pe analiza rezultatelor și identificarea priorităților pentru elaborarea unui nou document strategic.

VII. ESTIMAREA IMPACTULUI ȘI COSTURILOR

81. Impactul social al prezentei Strategii constă în crearea unor condiții favorabile pentru creșterea și dezvoltarea armonioasă a copiilor, prin:

1) consolidarea sistemului de protecție a familiei și copilului cu accent deosebit pe dezvoltarea unui cadru instituțional integrat pentru prevenirea situațiilor de risc și dificultate;

2) identificarea și intervenția timpurie, în special la nivel comunitar în fața situațiilor de risc pentru familii și copii;

3) implementarea unor acțiuni complexe pentru modificarea percepției și stereotipurilor privind metodele de creștere și educație a copiilor;

4) sporirea accesului la sistemul de protecție a grupurilor vulnerabile în vederea incluziunii acestora.

82. Implementarea prezentei Strategii va contribui la diminuarea costurilor sociale ale violenței, neglijării și exploatării copiilor și obținerea beneficiilor sociale furnizate de existența unui climat social nonviolent, cum ar fi: a) reducerea costurilor pentru prestarea serviciilor sociale specializate și cu specializare înaltă; b) reducerea volumului asistenței medicale acordate în cazurile de violență; c) consolidarea nucleelor familiale și scăderea ratei divorțurilor; d) creșterea reușitei școlare, incluziunii educaționale și scăderea abandonului școlar; e) prevenirea vagabondajului și delincvenței juvenile; f) reducerea fenomenului de abandon al copiilor; g) sporirea gradului de coeziune socială și a încrederii populației în structurile de protecție a copilului.

83. Pentru obținerea impactului social și economic pe termen lung, prezenta Strategie necesită alocarea unor mijloace financiare consistente, în special majorarea alocațiilor din bugetul de stat, bugetele unităților administrativ-teritoriale. Totodată, măsurile pentru implementarea Strategiei vor constitui platforma pentru utilizarea planificată și eficientă a asistenței tehnice și financiare externe.

84. Implementarea Strategiei se finanțează din bugetul de stat, bugetele unităților administrative teritoriale, donații, sponsorizări sau alte contribuții din partea persoanelor fizice ori juridice din țară și din străinătate în condițiile legii, alte surse de finanțare în conformitate cu legislația în vigoare.

VIII. PROCEDURILE DE RAPORTARE ȘI DE MONITORIZARE

85. În procesul implementării prezentei Strategii se va efectua monitorizarea și evaluarea continuă a realizării prevederilor acesteia. Coordonarea procesului de implementare a Strategiei revine Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, care va crea în acest scop un grup de lucru constituit din reprezentanții autorităților, instituțiilor și organizațiilor relevante, implicate în procesul de implementare a Strategiei.

86. Monitorizarea se va realiza în baza:

- 1) datelor statistice furnizate de către autoritățile publice centrale de resort;
- 2) rapoartelor prezentate de către structurile administrației publice locale de nivelul întâi și nivelul al doilea cu competențe în domeniul de referință;
- 3) analizelor, studiilor, cercetărilor în domeniu;
- 4) altor informații relevante.

87. Monitorizarea și evaluarea implementării prezentei Strategii se va efectua de Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, prin raportarea, anuală, pînă la data de 1 aprilie, Guvernului, asigurîndu-se mediatizarea corespunzătoare a rezultatelor obținute.

88. Evaluarea și monitorizarea este formulată în calitate de indicatorii de impact și indicatorii de progres. Impactul este măsurat la nivelul beneficiarilor politicilor. Progresul implementării este măsurat la nivelul formulării, implementării politicilor, legilor, dezvoltării capacităților instituționale.

89. După aprobarea de către Guvern a prezentei Strategii va fi elaborat un Plan pentru a pune în aplicare un set de acțiuni care vor detalia obiectivele specifice și măsurile pentru atingerea obiectivelor. Planul de acțiuni va fi elaborat pentru fiecare etapă de implementare a Strategiei.

90. Realizarea obiectivelor specifice va fi realizată prin intermediul rezultatelor scontate formulate pentru fiecare obiectiv specific. Rezultatul scontat este formulat la nivelul impactului asupra beneficiarilor și rezultă din măsurarea schimbării pozitive pentru beneficiarul obiectivului specific. Formularea rezultatelor scontate este rezonabil de concret, reieșind din situația actuală care va fi evaluată pentru fiecare etapă de implementare a Strategiei, mecanismul de monitorizare a implementării Strategiei va aproba formularea specifică a țintei rezultatului scontat.

91. Progresul implementării rezultatului scontat necesită un set de indicatori de progres care reflectă în ce măsură sînt elaborate și puse în aplicare măsurile de politici necesare atingerii rezultatului scontat formulate prin crearea și funcționarea mecanismelor instituționale relevante.

92. Totodată, Planul de acțiuni, în primul rînd, va conține activități dedicate colectării datelor statistice relevante în vederea determinării nivelului de bază pentru stabilirea unor indicatori specifici de progres cantitativi și calitativi ai acțiunilor propriu-zise pentru realizarea măsurilor stabilite în Strategie și, totodată, va specifica volumul de resurse necesare pentru atingerea indicatorilor stabiliți.